

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI 9
Vihanti huhtikuu 2006

Vihantilaisen kirjallisuuden
viisi vuotta

Sukujuhlat 8.7. 2006 klo 9.30
ilmoittaudu mukaan

KANSIKUVA

Vihannin historiaa on viiden vuoden aikana kirjoitettu usean kirjan verran. Oma sukukirjamme sekä kyläkirjat muodostavat oman sarjansa Vihannin historiasta ja nykyajasta. Osuustoiminnan synnyttämät osuuspankit alkavat viettää 100-vuotisjuhliansa, niin myös Vihannin Osuuspankki Historian lisäksi kirjasarjaan kuuluu myös runoa ja ruokaa.

Taimi Laitala: **SINKISTÄ SE ALKOI Lampinsaaren kyläkirja**

Kyläkirja vuoden 2001 marraskuussa 50 vuotta täyttäneen Vihannin Lampinsaaren syntyhistoriasta, kaivostoiminnasta siellä vuosina 1951 – 1992 sekä kylästä ja sen asukkaiden elämästä kaivoksen elinaikana ja sen jälkeen. Tulevaisuus on ihmisissä, jotka asuvat ja elävät ja rakentavat kyläänsä aina vain paremmaksi paikaksi syntyä, kasvaa ja vanheta.

Irja Erkkilä – Terttu Lehtola: **ILVESKORVEN raivaajat, Ilveskorven kyläkirja**

ILVESKORVEN raivaajat ON TALKOOVOIMIN SYNTYNYT Ilveskorven kyläkirja. Ilveskorpi on noin 300 asukkaan kylä Pohjois-Pohjanmaalla Vihannin pitäjässä. Kirjan Tekijöitten tavoitteena on ollut tallentaa häviävää muistitietoa esivanhempiemme ja vanhempiemme raivaamasta kylästä. Samalla kun se on kunnianosoitus menneitten sukupolvien työlle, se toivottavasti myös luo uskoa yhä elinvoimaisena säilyneen kylämme tulevaisuuteen.

Taimi Laitala: **Suur-Alpuasta kolmeksi Alpuan, Lumimetsän ja Kuusiratin kyläkirja**

Vielä runsaat 100 vuotta sitten lainehti Alpuanharjun kainalossa Iso Alpuanjärvi. Poutataivaan alla se väikkyi sinisin lainein ja tyynenä kuvasteli pinnaltaan poutapilvet, aamuauringon nousun ja illan kajon. Myrskysäällä järvi näytti voimansa, kun vaahtopäät ajoivat toisiaan takaa viiden kilometrin matkalla rannasta rantaan. Harjulta oli näköala yli upean järven. Esi-isämme tarvitsivat niittymaita ja näkivät tulevaisuuden näkyinä kilometrien taakse yltävät heilimöivät ruisvainiot. He kuivasivat 900 hehtaarin laajuisen Alpuanjärven. Järvi kasvoi 1930–1950-luvuilla koko laajuudeltaan ravitsevaa järvikortetta ja –heinää. Ne koottiin kesäisin tuhansiksi heinäsuoviksi, mutta ruisvainioksi järveä ei koskaan saatu.

Harri Turunen: **Vihannin Osuuspankki 100 vuotta Albuminlehtiä Vihannista**

Albuminlehtiä Vihannista -teos tarjoaa lukijalleen nimensä mukaisesti kuvallisia ja kirjallisia tuokioita Vihannin Osuuspankin 100-vuotisesta historiasta. Samalla se valottaa Vihannin kehitystä viimeisen sadan vuoden ajalta, onhan osuuspankki ollut omalla merkittävällä panoksellaan vaikuttamassa yksittäisten ihmisten ja kotitalouksien tukemisen ohella kotikuntansa asuntotuotantoon sekä liike-, elinkeino- ja kulttuurielämään.

Vihannin Kotiseutuyhdistys ry.: **Sanat ovat siltoja, Vihantilaisia runoja**

Paikkakunnan henkisen perinnön tallentaminen on yksi kotiseututyön tärkeimmistä osa-alueista. "Sanat ovat siltoja" -runokirja on yksi tärkeä lenkki vihantilaisten julkaisujen ketjussa. Kirjan runot ovat aikalaistemme jälkiä ajan kulussa ja ajattelussa ja tuovat esiin uusia ulottuvuuksia tuntemistamme henkilöistä. Painettuina runot jäävät ikiajoiksi jälkipolville. Kirja on hieno lukuelämys ja myös moniin tilanteisiin sopiva lahja.

Helena Lahdenperä: Paula Pirinen: **VIERASVARAA VIHANNISTA**

Vihannissa tuotetaan maukkaita ja korkealaatuisia elintarvikkeita. Lähellä tuotetuista ruoan raaka-aineista valmistuvat suussa sulavat herkut niin arki- kuin juhlatarjoiluunkin.

Verkasalon Sukuseura: **Verkasalot Vihantilainen talonpoikaissuku**

"Tehköön tämä kirja kunniaksi niille esivanhemmillemme, jotka usein ankarissakin olosuhteissa tekivät mahdolliseksi sen, että olemme sukunakin selvinneet tähän asti."

Tervetuloa Verkasalon suvun 6. sukujuhlaan

Werkasalon Sukuseura ry:n sääntömääräiseen vuosikokoukseen

Vihannin Kotiseutukeskukseen lauantaina 8.7.2006

- 9.30** Hartaushetki Vihannin kirkossa
Seppelten lasku sukuhaudalle ja sankarimuistomerille
- Ilmoittautuminen ja tervetulokahvit Vihannin Kotiseutukeskuksessa
- 11.00** Pääjuhla Ukonkantissa alkaa
- Werkasalon Sukuseura ry. sääntömääräinen vuosikokous

Ilmoittautuminen 16.6. mennessä

Erityisesti ruokailun ja kahvituksen vuoksi pyydämme ilmoittamaan juhlaan osallistujien nimet 16.6. mennessä **kirjallisesti tai tekstiviestinä**.

Postitse	Marjatta Verkasalo Verkasalontie 11 86360 Ilveskorpi
Tekstiviestinä	0400 628 068
Sähköpostilla	pekka.verkasalo@kolumbus.fi
Internetissä	www.genealogia.fi/sukus/verkasalo/

Osallistumismaksu

Aikuisilta 10 euroa, lapset ja opiskelijat ilmaiseksi.
Osallistumismaksu maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä.
Maksu sisältää juhlaohjelman, ruokailun sekä kahvit.

Kokouskutsu

Werkasalon Sukuseura ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään Vihannin Kotiseutukeskuksessa, Ukonkantissa lauantaina 8.7.2006 kello 15.00. Kokouksessa käsitellään sääntöjen mukaiset asiat.

**Werkasalon Sukuseura ry.
Hallitus**

Näyttelyt

Kokoamme suvun taitelijoiden ja harrastajien töitä näyttelyyn Ukonkantiin kesäkuun alusta juhlaan saakka. Työt voivat olla esim. kuvataidetta, käsitöitä, puutöitä, keramiikkaa, posliinia jne. Myös erilaiset harrastukset koetetaan saada näkyviin kesän näyttelyssä. Ukonkantin näyttelytiloihin sopii melko runsaasti töitä. Jos haluat saada töitäsi esille, otapa rohkeasti yhteyttä.

Eija Hanhineva 0440 964 514
Tinatie 6 eija.hanhineva@vihanti.fi
86400 Vihanti

Liity Werkasalon Sukuseuran jäseneksi

Sukuseuran jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai joka avioliiton kautta on siihen liittynyt. Jäseneksi voit liittyä ilmoittamalla nimesi ja osoitteesi seuran hallituksen jäsenelle sekä maksamalla jäsenmaksun 10,00 euroa Vihannin Osuuspankissa olevalle seuran tilille 551602-26098. Tilisiirron viestiosaansa pyydämme kirjoittamaan "Jäsenmaksu" ja jäsenen nimen ja osoitteen.

Suvun juhluvuoosi

Werkasalon Sukuseuralla on kolmen vuoden välein koko suvun juhlat, ensi kesänä jo kuudennet. On kulunut 15 vuotta seuran perustamisesta. Perinteiset juhlat ovat aina saaneet hyvän osanoton ja oletan myös ensi kesän juhlien olevan suosittu sukulaisten tapaamishetki. Lähimmät sukulaiset aina setiin ja serkkuihin asti kyllä tapaa juhlien välilläkin, ja vieraammat sukulaiset voi haastatella juhlien aikana. Kun ikää tulee ja nimet häviävät, niin juhlissa on lupa kysyä "kuka sinä oikein olet?" – tutustutaan toisiimme!

Juhlien yhteydessä on Ukonkantissa perinteisesti järjestetty sukulaisten harrastustöiden näyttely. Kesäkuun näyttelyssä on mukana esittelyssä myös harrastuksia, ei pelkästään harrastustöitä. Tähän lehteen on saatu jo esimakua näyttelystä. Lehdessä esitellään parin keräilijä-serkun harrastuksia sekä henkilökuvia suvun taiteilijoista. Näyttely on esillä vielä juhlien aikana – tutustutaan siis myös sukulaisten harrastuksiin!

Kesäksi juhlatuokalle on suunniteltu järjestettäväksi sukuleiri, joka keskittyy viestinnän monipuolisiin saloihin ja taitoihin. Viestintähän on taito, joka jokaisella on, mutta taidon taso vaihtelee huomattavasti. Kesän leirillä on mahdollista oppia tai palauttaa mieleen unohtuneet taitonsa siitä, miten sanottavan saa ymmärrettävään muotoon.

Tervetuloa juhlimaan!
Pekka Verkasalo

TÄSSÄ LEHDESSÄ

Juhla- ja vuosikokouskutsu

Äitini Laina Sutela

Salme Ahola, Liikenneturvallisuuspalkinnon saaja

**Esineiden kertomaa –
nurkkakaappipari**

Muistelmiani Oulaisten Yhteiskouluajoilta

In memoriam Kauko Lumiaho

Sukuleiri kesällä 2005

KESÄNÄYTTELYN TAUSTAKSI

Margit Ahonen, monipuolinen taiteen harrastaja

Maiju – suvun nuori taiteilija

Matkamuistoista syntyi kivikokoelma

Kuntoilu keräilykohteena

Tietoa seurastamme ja kaikista suvun juhlistakin
löytyy kotisivuiltamme
www.genealogia.fi/sukus/verkasalo

Seuran hallitus

Puheenjohtaja

Pekka Verkasalo 050 555 3295

Haukantie 38

04320 Tuusula

pekka.verkasalo@kolumbus.fi

Eija Hanhineva (08) 281 278

Tinatie 6

86400 Vihanti

eija.hanhineva@vihanti.fi

Marja Lahti (08) 284 742

Lehtolantie 70

86360 Ilveskorpi

Erkki Romppainen (08) 726 106

Korpisuontie 16

89600 Ämmänsaari

Varapuheenjohtaja

Ilkka Verkasalo (08) 284 787

Verkaperäntie 195 b 040 581 7912

86360 Ilveskorpi

ilkka.verkasalo@kotinet.com

Aino Kumpula (08) 283 318

Honkamaantie 26 040 729 0545

86400 Vihanti

Sirkka Lumiaho (08) 283 612

Lumimetsäntie 810

86470 Lumimetsä

Sihteeri

Marjatta Verkasalo (08) 284 888

Verkasalontie 11

86360 Ilveskorpi

Verkasalon sukuleiri 2006

ke 5.7.-la 8.7. Vihannissa Ukonkantissa

Leiri on tarkoitettu

Verkasalon suvun nuorille, lapsille, aikuisille, äideille, isille, isoäideille, isoisille jne. Leirillä tutustutaan suvun ihmisiin, sukutaloihin ja -ympäristöihin.

Leirin muoto

on ns. viestintäleiri. Sukuun tutustutaan elävissä tilanteissa oppien ja käyttäen viestintävälineitä ja -verkostoja.

Leiri alkaa

ke 5.7. klo 12 Ukonkantissa (salin viereinen tila) Vihannin kotiseutukeskuksessa ja päättyy sukokokouksessa lauantaina. Työskentelyaikataulu sovitaan yhdessä.

Leiriläiset valmistavat

suvusta kertovan **pienen lehden** lauantaiksi sukokouksväelle sekä **kuvaavat kameroihin ja nauhoituksin** suvun ihmisten elämää. Leirin perustan muodostavat video-, lehti-, info- ja ruokaryhmät. Lauantaina leiriläiset esittelevät sukokouksväelle leirin toimintaa ja haastattelevat kokousväkeä.

Voit ilmoittaa

itsesi, perheesi tai muun seuran jäsenen leirille kesk. 28.6. mennessä leirin kummeille

Eija Hanhinevalle p.08-281278 tai sähköpostilla eija.hanhineva@vihanti.fi tai

Kaisu Mikkelle p. 040-8425510, 02-2344864 tai sähköpostilla kaisu.mikkela@pp.inet.fi.

Hyvä tapa ilmoittautua on esim. isovanhempi lapsen-lapsen kanssa, tai perheen nuori sukulavereidensa kanssa. Ja aivan yksinkin voi tulla.

Ruokamaksu

joka peritään leirin aluksi, on 12 e/aikuinen/4 pv, 6 e/13-18-vuotiaat/4pv ja alle 12-vuotiaat ilman maksua. Ruokailu tapahtuu Hietalan kantissa itse valmistaen ja omakustannushintaan. Leiriläiset hoitavat ruoan hankinnan ja valmistuksen lisäksi myös jokapäiväiset siivous- ja kunnossapitotehtävät sekä huolehtivat leirin viestinnästä.

Leiri rakennetaan

talkooperiaatteella. Myös leirillä tarvittavat koneet ja laitteet tuodaan itse tai hankitaan suvun lähipiiristä. Kaikki osallistujat tekevät kaikkea ja oppivat oman kokemisen ja tekemisen kautta. Jokainen on toisensa opettaja. Aikuiset osaavat jäsentää asioita, nuoret innostua ja tarttua asioihin, lapsilta sujuu kameroiden käyttö, joku osaa napata jutun, toinen pohtii suvun historiaa, kolmas laittaa ruokaa ja joku vielä laittaa koneet kuntoon.

Tekniikan käyttö

on luonnollista ja iloinen asia. Tekniikan käyttöä tärkeämpää on se, mitä sanotaan, miten toimitaan yhdessä sekä se, miten huolehditaan toisista. Viestinnästä puhuttaessa unohdetaan usein toimeen tarttumisen taito ja arkisten asioiden hoito. Tätä sukuleirillä voi harjoitella.

Lisää tietoa viestintäleireistä

löytyy internetistä esim. Google-haulla tai seuraavista osoitteista:

<http://www.viekas.fi/>

http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi/parhaatkaytannot/koulutus_tutkimus/fi_FI/1104930141467/

*Miten paljon toivoa sisältyy
vihreyttä versoviin toukopäiviin!
Kun kylvetään kuohikeaan maahan
pienet pienet siemenet
uuden sadon aiheet,*

*Miten ihana on leppeän
survituulen tuoksussa
kuunnella käen kukuntaa
ja nähdä viljan laihon aaltoilu
kesäaurion säteiden
lämpöisessä kimalluksessa.*

*Miten monta huokausta ja rukousta
nousee kuulaassa kesäillassa
Luojan puoleen.
Lähetä pilviharsosi vainioittemme ylle,
jottei halla tähkä taita.*

*Miten paljon kiitosta
löytyy sydäntemme sopukoista,
kun ruskan värjäämässä syyssädssä
satoa korjataan
aittoihin, kellareihin.*

*Miten paljon levollisuutta kätkeytyy
tummuviin syksyn päiviin,
kun uutisleivät on leivottu, punaposkipuolukat poimittu,
sade ropisee ikkunaan
ja viimeinenkin sarka on kynnetty.*

*Kun ensimmäiset lumihiihtaleet
leijailevat luoksemme,
kevyesti,
kuin enkelit suojelemaan meitä.*

Kaisu Jaakkola

Äitini Laina Sutela (o.s. Yypänaho)

Kalervo Sutela

Verkasalojen sukukirjassa, taulussa 611 on lyhyt maininta Annan sukuhaaran eräästä naisesta: "V. Laina Elisabet Yypänaho (isä Johannes Yypänaho, taulu 610). Syntynyt 25.3.1907 Amerikka. Kuollut 12.8.1980. Opettaja" Hän on äitini Laina Sutela. Äidin kuolemasta on kulunut jo yli 25 vuotta. Monet muistot hänestä ovat himmenneet ja putoilleet muistista, mutta tärkeimmät niistä seuraavat kuitenkin mukani. Näistä ja hänen kirjallisista tuotteistaan yritän luoda jonkinlaista henkilökuva edesmenneestä äidistäni.

Kertomus alkaa Lainan äidin vanhemmista, jotka olivat lähtöisin Vimpelistä ja muuttaneet 1800-luvun lopussa suuren siirtolaisaallon mukana Amerikkaan. Monien vaiheiden jälkeen he löysivät kodin Michiganin valtiosta Hancockin kaupungista. Hilja oli Suomesta muuttaessaan alle kouluikäinen ja pääsi koulun Hancockissa. Seitsemän kouluvuoden jälkeen hän oli aito amerikkalaisneiton, tosin siirtolaisvanhemmista lähtöisin. Suomalaisten "haalilla" lienee sitten Vihannista lähtenyt Johannes Yypänaho tavannut Hilja Mäkelän.

Johanneksen ja Hiljan välillä oli melkoinen kulttuurillinen ero heidän tavatessaan, mutta rakkaushan ei tunne rajoja edes kaupunkilaisneiton ja kouluja käymättömän mainarin, kaivosmiehen, suhteessa. Heidän ensimmäinen lapsensa oli äitini Laina Elisabet.

Michiganin kaivosten surkeat työolot saivat aikaan lakkoja ja kapiointia työnantajia kohtaan. Kaupungin elämä kävi levottomaksi ja nuoripari päätti palata Suomeen. Muutto tapahtui v. 1909 äitini ollessa kahden vuoden ikäinen. Johanneksen isä auttoi paluumuuttajapokaansa hankkimaan maatilan Rantsilan kunnan Lamminperältä. Haapaveden Karhukankaalta katsoen tila sijaitsee pari kilometriä Rantsilan suuntaan. Isoäitini Hilja kertoi, että häneltä pääsi itku nähdessään sen aikaisen talon surkeat olot ja lehmät, joita hänen piti alkaa hoitaa, vaikka ei koskaan ollut edes vierailut maalaistalossa. Lisäksi Laina oli vasta parivuotias ja uusi lapsi oli tulossa.

Lapsuus Rantsilassa

Tällaisessa ympäristössä, kaukana kaikesta, äitini vietti lapsuutensa "maailman pahuudelta suojassa", kuten hän itse kerran kotiaan luonnehti. Lapsia syntyi vielä kuusi äitini jälkeen. Tyyne Evelyn siskonsa kanssa äitini teki isoäitini Hiljan apuna naisten työt ja veljet isä-Johanneksen kanssa miesten työt.

Tilan talous kehittyi, peltoja raivattiin ja töitä riitti kaikille perheen jäsenille. Johannes oli perustamassa osuuskassan konttoria Lamminperälle ja hän toimi sen esimiehenä kuolemaansa saakka. Muistan hyvin "pankkihuoneen" ison kassakaapin, jonka päällä oli Amerikasta tuotu mahtava pöytäkello pienoispylväineen. Muita Amerikan-muita olivat mm. seinillä olevat taulut ja komean kirjoituspöydän päällä tikittävä nauris-kello.

Hilja ja Johannes osallistuivat aktiivisesti kylän rientoihin ja yhteistyöhön. Heiltä äitini lienee perinyt sosiaalisen luonteensa. Läheisiä ihmisiä heidän erilaisissa ongelmissa tuli auttaa omia voimia säästämättä.

Murrosiän (jos sellaista käsitettä silloin edes tunnettiin) jälkeen Laina halusi kuitenkin päästä ulos Lamminperän pienistä ympyröistä. Oppikouluun vanhemmat eivät olleet pystyneet häntä lähettämään. Lähimmät koulut sijaitsivat aivan liian kaukana.

Onneksi oli toinen tie itsensä kehittämiseen. 17 vuotta täytettyä saattoi jo itse lähteä opintielle ensin kansanopistoon ja sitten opettajaseminaariin. Tämä kouluttautumistie oli siihen aikaan melko yleinen ja sillä haravoitui Suomen maaseudulta suurin osa itsenäisyyden alkuaikojen kansakoulun opettajistosta. Opettajia, jotka kasvattivat parin vuosikymmenen ajan kansallista itsetuntoa suomalaisiin lapsiin. Sotien jälkeen tämä kasvatustajien joukko sai joskus ikäväkin painostusta uudelta poliittiselta taholta. Sen selvittäminen ei ole tässä yhteydessä tarpeellista.

Opettajaksi Kärämäelle

Ensimmäisen työpaikan äitini sai Kärämäen Saviselän kylän koululta. Samaan koulun hakeutui myös isäni Esko Sutela. Se tulikin sittemmin vaikuttamaan molempien nuorien opettajien tulevaisuuteen. Sanotaan vitsin tapaan, että jos samalle koululle sattuu eri sukupuolta olevat naimattomat opettajat, tulee heistä joko vihamiehiä tai he menevät keskenään naimisiin. Tämä viimeksi mainittu vaihtoehto toteutui.

1930-luvulla Saviselän kylä oli ulkopuolisen silmin yleisilmeeltään harmaa, koska maalattuja taloja koulun lisäksi oli vain pari kolme. Tällainen mahdollisesti kylästä saatu pysähtynyt tunnelma ei pätenyt kylän henkiseen ilmapiiriin. Saviselkäiset olivat aktiivista ja vireää väkeä. Siihen oli äitini helppo tulla mukaan. Syrjäkylän opettajalle lankesi luonnostaan monia "ylimääräisiä" tehtäviä koulunpidon lisäksi. Laina Yypänaho hoiti mm. nuorisoseuran ja koulun opintopiirin, maatalousnaisten, nuorten maatalouskerhon ja lottien luottamustoimia. Laulukuoroa hän ehti johtaa jonkin aikaa ennen kuin Esko isä monipuolisena musiikkimiehen otti kuoron haltuunsa.

Saviselkisten kyläkirjassa kauppias T. Mehtälä kirjoittaa kronikassaan äidistäkin seuraavasti:

"Sitten Laina Yypänaho aikoin yksin toimia. Koulu laajeni ja kaipas kohta lisävoimia. Silloin tuli avuks hälle nuori Esko Sutela, Pian heistä molemmista oli kuppikunta tuleva.

Yhdessä he toimivat nyt monen monta vuotta, eikä nämä ponnistelut ole ollut suotta. Viimein Eskon tehtävät nyt kääntyi sotateille, Laina-rouva hankin väsyi, häipyi Haapaveille."

Sota-ajan ahdinko

Sota-aika oli monin tavoin raskas äidilleni. Esko-isä joutui lähtemään ylimääräisiin kertausharjoituksiin jo kuukausia ennen talvisodan alkua. Alle kouluikäisiä lapsia oli perheessämme neljä.

Koulu joutui sotatoimialueilta tulevien evakkojen kokoontumispaikaksi, josta heidät lähetettiin evakkoasuntoihin kylän eri taloihin. Äitini toimi tämän toiminnan johdossa kylässä. Hän hoiteli jopa apuhoitajan tavoin siirtolaisten ja kyläläisten pieniä terveysongelmia ja usein antoi ensiapua vakaviinkin sairauksiin. Lisäksi jouduimme jakamaan ahtaan asuntomme isän tilalle tulleen sijaisopettajan kanssa.

Vajaa vuosi kesti niin sanottua välirauhaa ja sama ahdinko alkoi uudestaan, nyt vain enemmän äidin voimia vaati. Erityisesti muistan Karjalasta ja Inkerinmaalta tulleita evakkoja. Osa heistä asui koulun luokissa useita viikkoja. Meistä lapsista se oli jännittävää, jopa heidän outo puhetapansa tuntui kiehtovalta. He antoivat puolestaan jotakin kyllä. Karjalaismummit olivat tuoneet mukanaan pellavan ja hampun viljelyyn ja käsittelyyn tarvittavia välineitä. Äitini järjesti koulun pelolle palstan pellavalle ja seuraavana keväänä koulun pihalla oli melko kuhina, kun karjalaismummit näyttivät mallia pellavan loukutuksessa, lihtauksessa ja hiukan myöhemmin varttinan ja rukiin käytössä sekä pellavakankaiden kutomisessa. Saatu oppi oli hyödyllistä sodan jatkuessa lankojen ja kankaiden kadotessa kau- poista.

Tutustuminen karjalaisiin teki äitiin suuren vaikutuksen. Elämänsä loppuun saakka hän piti suurena vääryytenä karjalaisten pakkomuuttoa ja heidän alueittensa luovutusta. Tätä teemaa hän piti esillä jatku-

vasti.

Muutto Haapaveden Mieluskylälle v. 1942 toi helpotusta äidin työtehtäviin. Koulu oli suurempi kuin Saviselässä, mutta opettajanvirkoja oli enemmän. Lapsia perheessämme oli

nyt neljä, joten

osa äidin ajasta meni perheen huoltamiseen. Mieluskylän koululla oli hyvät pellot ja navetta- ym. huoltorakennukset. Meillä oli kolme lehmää antamassa maitoa, kanoja, lampaita ja sika lisäsärpimiksi. Perunat saatiin omasta takaa ja meillä lapsilla oli omat juurikasvi- maan penkit. Ruuasta ei ollut kovin paljon puutetta, mutta työtä riitti, myös meille lapsille.

Yhdistys- ja opintotoimintaa

Äiti jakoi aikaansa Haapavedelläkin lottatyön, maatalouskerhon ja opettajayhdistyksen hyväksi.

Jotenkin siitä sota-ajan kurimuksesta kuitenkin selvittiin. Rauha tuli maahan ja yli kuusi vuotta sotakentillä ollut isä palasi kotiin.

Isä Esko halusi kuitenkin muuttaa vielä kerran työpaikkaa lähemmäs sukunsa asuinsijaa ja v. 1946 valittiin molemmat vanhempani Lumijoen kirkonkylän opettajiksi. Perheen olot tuntuivat silloin jo vakiintuneilta. Isäni harrasti kaikkea maanviljelyyn liittyvää ja koulun laajoilla peltosaroilla viljeltiin viljaa ja perunaa sekä puutarhassa marjoja. Pian hänet pyydettiin mukaan politiikkaan ja sivutoimisena kanttorina hän ehti toimia yli 20 vuotta.

Nämä isän lisätoimet nostivat jälleen äidin työtaakkaa. Aamulla kello viideltä oli lähdettävä navettaan, kahdeksalta perheen aamupalaa valmistamaan ja yhdeksältä alkoi koulutyö. Iltapäivä meni päinvastaisessa järjestyksessä. Työtä, työtä ja taas työtä.

Muistan vieläkin kunnioitusta tuntien äidin päättävyyden, kun autoimme häntä hakemaan vettä saaveilla kelkan avulla navettaan ja pyykkitupaan, ylös Lumijoen jyrkkää

jokirinnettä. Koulun kaivovettä ei voinut käyttää muuhun kuin lattioiden pesuun. Vedenhakumatkat hän joutui tekemään useimmiten yksin isäni ja sisaruksieni ollessa pois kotoa muissa askareissa.

Vasta kun me viisi lasta lähdimme kotoa opiskelemaan ja työelämään, saattoi äitini työtaakka tulla helpommaksi. Silloinkin hän luonteelleen ominaisella peräänantamattomuudella osallistui mm. Mannerheimin lastensuojeluliiton, opettajain ammattiyhdistyksen ja kunnan kirjastolautakunnan sekä seurakunnan luottamustoimiin. Ankarat työolot olivat voittaneet hänen jalkansa ja viimeisinä vuosinaan hän pystyi kävelemään tukisauvojen avulla vain toisten auttamana. Auttajasta oli tullut autettava.

Kriittinen kirjoittaja

Äitini oli maailmanparantaja ja monien vakiintuneiksi tulleiden asioiden kritisoija. Viimeisten eläkevuosiensa aikana äidin luona kävi monenlaisia elämän kolhimia ihmisiä. Näistä hän kirjoitti lehtien yleisönosastoihin tunteisiin vetoavia kirjoituksia. Hän mm. puuttui erääseen arkaan asiaan; jatkuvasti raskaana olevien naisten henkiseen terveyteen, anonyymeinä esiintyvien omakohtaisten kertojen kokemusten mukaan. Tuskin niitä lehdet julkaisivat, niin arkaa tavaraa ne olivat vielä 1970-luvulla. Näistä asioista kertovat ihmiset ehkä saivat helpotusta voidessaan kuvailla jollekin ulkopuoliselle hädästään. Äidin käsikirjoituksia em. asioista on toki vielä jäljellä. Äitini kuoli 12.8.1980 ollessaan vierailulla tyttärensä luona Vantaalla. Kauniit muistot hänestä jäivät elämään lasten ja lastenlasten mielissä.

Margit Ahonen, monipuolinen taiteen harrastaja

Pertti Ahonen

Margit Verkasalo, kuva 10.8.1931

Margareta (Margit) Ahonen (os. Verkasalo, 1907-1984) syntyi Juho Yrjön ja Kaisa Kustaavan suurperheen kuopukseksi. Kuten niin monet muutkin Verkasalon suvun jäsenet, myös Margit oli monipuolisesti taiteellisesti lahjakas. Taide veti häntä jopa ammatinvalintanakin puoleensa, mutta vanhemmat katsoivat, ettei moinen tule kysymykseen: uran taloudelliset riskit olivat yksinkertaisesti liian suuret. Niinpä Margit sitten pyrki ja pääsi opiskelemaan opettajan ammattia Raahan seminaariin.

Taiteellinen lahjakkuus tuli tietysti esiin myös seminaarissa, jossa Margit sai parhaat arvosanat sekä musiikissa että kuvaamataidossa. Korpilahdella, jonne Margit muutti kansakouluopettajaksi vuonna 1935, hänestä tuli merkittävä kulttuurivaihtaja. Hän lausui runoja, säesti laulajia tai kuoroja paikallisissa tapahtumissa ja toimi vuosikymmeniä Korpilahden Naiskuuron johtajana. Jyväskylän musiikkikonservatoriossa Margit oli ahkera opiskelija.

Ehkä Margitille rakkainta oli kuitenkin kuvataide ja yleensäkin käden taitojen käyttäminen kauniiden esineiden aikaansaamiseen. Vuosikymmeniä kestäneen posliinimaalaus-harrastuksen tuloksena syntyi lukuisia upean värikkäitä kahvias-

tiastoja. Mosaiikkipalasista syntyi pannunalustoja ja omaperäisiä tauluja. Kaulakoruja Margit askarteli käyttäen yleisesti saatavilla olevia tarvikkeita, mutta hänen taiteellinen silmänsä antoi tölle "sen jonkin", joka sai ostajan kaivelemaan rahakukkaroon aina Amerikassa asti!

Kuvataideharrastus oli saanut alkunsa jo varmaan lapsena ja jatkui opastettuna seminaarin kuvaamataidon tunneilla ja kehittyi edelleen monilla kuvataidekursseilla. Korpilahtelainen taiteilija Helmer Selin, Margitin hyvä tuttava ja hengenheimolainen, päätti järjestää Korpilahdelle ja sen sivukylälle Putkilahdelle useita viikkoja kestävätkä kuvataidekurssit. Ensimmäiset kurssit pidettiin 1950-luvun alussa ja ne jatkuivat useana peräkkäisenä kesänä. Konseptina oli hankkia huomattavia taiteilijoita tai alan pedagogeja opettajiksi, sopia koulutilojen käytöstä opettajien ja oppilaiden majapaikkana ja hankkia kuvataiteista kiinnostuneita ihmisiä oppilaiksi. Laajan tuttavapiirinsä ansiosta Helmer Selin saikin opettajiksi jo silloin tunnustettuja osaaajia, esimerkiksi Allan Salon, Tuulikki Pietilän, Eva Söderströmin ja Unto Koistisen. Margit oli kursseilla aina innokas oppilas, tottakai, mutta osallistui Helmer Selinin kanssa myös kurssien järjestelyihin. Tätä kautta Margit tutustui ja ystävystyi useimpien opettajien kanssa.

Opettajille järjestettiin vasta valmistuneella mökillä iloisia saunailtoja, jonne aviomies Einar kuskasi vieraita isolla keskimoottoriveneellään Lokilla. Näin solmitut ystävyysiteet jatkuivat pitkään. Niinpä eräs Margitin tärkeitä jokakesäisiä vierailukohteita olikin 1960 ja -70 luvuilla Purnun Taidenäyttely Orivedellä, jossa edellä mainitut ja muutkin vuonna 1917 syntyneet taiteilijat esittelivät töitään. Näyttelystä löytyi aina joku päivystämässä ollut vanha tuttava, joiden kanssa oli mukava muistella menneitä.

Margit teki mielellään piirroksia ja maalasi öljyväreillä. Margit piti kauniista kukista, joten kukka-asetelmat olivat eräs hänen suosikkiaiheistaan. Toinen usein toistuva aihepiiri oli maisemat ja erityisesti järvi- ja metsänäkymät. Vaikka olikin syntynyt ja viettänyt lapsuutensa Ilveskorven peltomaisemissa, Margit viihtyi erinomaisesti Päijänteellä ja erityisesti omalla mökillään. Sieltä onkin lähtöisin monia töitä, joita Margit sitten lahjoitti parhaille ystävilleen. Öljymaalaustarvikkeet ja maalaus-kankaat kulkivat aina mukana myöskin matkoilla.

Näyttelyssä on esillä Margitin piirustuksia aivan varhaisilta ajoilta, luultavasti seminaarin kuvaamataidon tunneilta, ja myöhemmin aikoina tehtyjä öljyvärimaalauksia. Monista tauluista puuttuu vuosiluku, joten taulut on järjestetty aihepiireittäin. □

Maalaus on signeerattu "Margit Verkasalo III lk" Kuvassa on isoveljen näköä?

Matkamuistoista syntyi kivikokoelma

Arto Isokangas

Olen Arto Isokangas. Äitini oli Vappu Isokangas, os. Verkasalo, jonka synnyinkoti oli Ilveskorven Lehtosaari. Äiti kuului Jaakko ja Maria Verkasalon lapsikatraaseen sen ainoana tyttärenä.

Työssäni toimin tällä hetkellä Outokummun Norilskin toimiston johtajana Itä-Siperian pohjoisosassa. Olen työskennellyt täällä erilaisissa projektinjohtotehtävissä viimeisen kymmenen vuoden ajan.

Kivikokoelman synty

Olen matkustanut eri puolille maailmaa työn ja loman merkeissä 80-luvun lopulta lähtien. Näiltä matkoilta olen vähitellen tuonut mukani erilaisia kauniita ja kiinnostavia kiviä, joista on muodostunut jo melkoisen laaja kivikokoelma.

Muutama kiviesine on geologi isäni Pauli Isokankaan jäämistöä. Esineitä on ostettu tai saatu matkamuistoina paikallisilta kiviharrastajilta. Kivilaji- ja malminäytteet on saatu pääosin matkamuistoina asiakkailta. Heräteostoina tehtyjä hiottuja kivilaji- ja mineraalinäytteitä on myös jonkin verran, ja luontoretkilläkin on muistoja kannettu kotiin.

Joitakin matkakertomuksia

Apatiitti Kuolan Niemimaa Venäjä v. 1988-1990

Vajaan kolmen vuoden työkomennukseni aikana ANOF-3 apatiitti rikastamoprojektissa kokoelmani sai alkunsa ja innostukseni hiottuihin kivilaji- ja mineraalinäytteisiin alkoi. Apatiitin kaupunki sijaitsee 200 km Murmanskista etelään Pietariin menevän radan varrella. Kaupunki on syntynyt Apatiitti kombinaatin myötävaikutuksesta sotien jälkeen. Sääolosuhteet ovat Suomen Lapin kaltaisia ja lähellä olevassa Kirovskissa on myös laskettelukeskus.

Zaire 1991

Kahden viikon mittainen työmatka Kongon tasavaltaan (entinen Belgian Kongo ja Zaire) Kolwezin kuparirikastamolle. Kongolla

Osa kivikokoelmasta on mukana Verkasalon suvun harrastusnäytellyssä Ukonkantissa kesäkuussa.

on suuret käyttämättömät kuparimalmivarat ja malakiitti mineraalia sisältävän malmin kuparipitoisuudet ovat korkeita aina 7-8 % saakka. Rikastamo sijaitsee etelä Kongossa päiväntasaajan eteläpuolella. Kokoelman malakiitti esineet ovat tuotu tältä matkalta.

Chile 1991

Kuukauden kestänyt työmatka Chilen rikastamoihin. Santiagosta pohjoiseen tyynen meren rannalle Antofagastaan, Atacaman autio- maahan, Pohjois-Chileen Chugui- camatan maailman suurimpaan kuparikaivokseen ja Andeille n. 3 km korkeuteen suuntautuneet matkat olivat myös luonnonnähtävyyksiltään kiehtovia. Joulukuussa Santiago de Chilessä oli kesä parhaimmillaan ja Joulupukillakaan ei vilu päässyt yllättämään. Oli muuten omien sanojensa mukaan Suomesta kotoisin.

Turkki 1993

Kahdeksan kuukauden pituinen työkomennus Küren kuparirikastamolle. Paikka sijaitsee Ankarasta 300 km pohjoiseen Mustan meren rannikolla 25 km Inebolu kaupungista etelään vuoristossa 1600 m korkeudella. Säävaihtelut ovat suuret kesän kuivuudesta ja helteestä talven pakkasiin ja paksuihin lumikerroksiin. Turismi Tur-

kissa on keskittynyt välimerelle ja Mustan meren rannalla voi rauhassa loikoilla ja viettää lomaa.

Venäjä 1996-2005

Useita projekteja ja työmatkoja Norilskiin, joka sijaitsee Jenisein lähellä Itä-Siperian pohjoisosassa Inarijärven korkeudella. Ilmasto-olosuhteet ovat karut ja kylmät ja pakkasta voi olla yli -50 °C maustettuna tundralta puhaltavalla tuulella. Ennätykseni on -57 °C. Norilsk Nickel vuoriyhtiö on maailman suurin nikkelin ja palladiumin tuottaja. Norilskin kaupunkia on alettu rakentamaan 1930 luvulla vankileirien avustuksella. Talnahan rikkaiden malmien jatkokäsittelyyn rakennettiin 1975-1981 Outokummun toimittama Toivon tehdas, jossa liekkisulatetaan tänäkin päivänä pääosa nikkelirikasteesta.

Lomamatkoja

Matka Japaniin 1996. Kyushu saarella olevasta toimivasta Aso tulivuoresta on mm. vulkaanista rikkiä matkamuistona.

Kesälomat Espanjassa vuosina 1994-2003 Vappu äitini ystävän Aimon talossa Fuengirolassa tuli vietettyä kesälomat ja silloin tällöin luontoretkillä mukaan tarttui kivi sieltä toinen täältä. □

Maiju – suvun nuori taiteilija

Eija Hanhineva

Maiju Kotila on 11-vuotias vihantilainen koululainen. Hän käy Vihannin Kirkonkylän koulussa viidettä luokkaa.

Maijun mieliharrastus ihan pienestä pitäen on ollut piirtäminen. Sari-äiti kertoi, että Maiju alkoi piirtää heti, kun kynä pysyi kädessä. Jatkuva harrastaminen on lisännyt taitoa ja intoa. Kotonan, koulussa ja taidekerhossa on vuosien saatossa syntynyt lukuisa

määrä hienoja kuvataideteitä. Maijun taidot ovat tulleet esille myös eri piirustuskilpailuissa, joissa hän on usein voittanut palkintoja.

Sari-äidin innostamana Maiju alkoi noin vuosi sitten haaveilla oman näyttelyn järjestämisestä. Joulukuun alussa 2005 Maijun haave toteutui, kun ensimmäinen oma taidenäyttely avattiin Ukonkantissa. Esillä olleissa töissä on käytetty useita eri tekniikoita, mm. guassia,

vesivärejä, vahavärejä, puuvärejä sekä silkkimaalausta.

Aiheina Maijun töissä ovat yleensä ihmiset ja eläimet. Monet työt ovat hyvin pikkutarkkoja. Näyttelytöiden joukossa oli monta suurta paperiarkkia, jotka Maiju oli taiteillut täyteen paperinukkeja vaatteineen. Silmäripset, hiukset ja vaatteiden yksityiskohdat erottuvat hyvin selvästi. Nukkejoukon tekeminen on vaatinut monta pitkää iltaa valmistukseen.

Aiemmin Maijun töitä on ollut esillä monissa yhteisnäyttelyissä. Pari taulua oli esillä jo vuonna 2003 olleessa Verkasalon sukuseuran käsityönäyttelyssä. Jotain varmasti saamme mukaan myös seuraavaan näyttelyymme tulevana kesänä.

Liekö sukunimellä ollut vaikutusta siihen, että nykyisin piirtämisen lisäksi Maijun aika kuluu kotiloissa kotiloiden parissa. Kotiloharrastus lähti liikkeelle omasta mökkirannasta eläiksi otetusta kotilosta. Nyt neljässä terraariossa asustelee yhteensä yli sata asukasta.

Olen ollut Maijun luokanopettaja neljä vuotta ja saan edelleen olla mukana hänen kuvaamataidon, musiikin ja äidinkielen opinnoissaan.

Onnea ja menestystä Maijun opinnoille ja harrastuksille edelleen!

Esineiden kertomaa – nurkkakaappipari

Marjatta Verkasalo

Ajattelepa, että sinulle kävisi sellainen satumainen onni, että saisit perintönä lähes 200-vuotiaan huonekalun. Mitä ajatuksia tuo huonekalu herättäisi sinussa?

Kun minä sain kotiini tuon vaikuttavan näköisen tummanvihreän, kukin koristellun kulmakaapin, halusin tietää enemmän tuon kaapin taipaleesta.

Olisipa ollutkin helppoa, jos kaapin selkäpuolella olisi ollut tekijän ja omistajien nimet, mutta niin ei tietenkään ollut.

Sain kaapin äidiltäni Hilkalta (syntynyt 1934 Kauhavalla), joka puolestaan oli saanut sen äitinsä siskolta Martalta (syntynyt noin 1900 Kauhavalla ja kuoli lapsettomana). Martta oli saanut kaapin omalta äidiltään Amandalta (syntynyt Kauhavalla). Äitini äidin suvusta ei ole vielä tehty sukututkimusta, joten sitä historiaa en sen pitemmälle päässyt.

Tämä kulmakaappi, kaksi seinällä pidettävää kynttilätelinettä ja jauhovakka ovat kuitenkin perimätiedon mukaan kulkeneet suvussa naisen mukana. Ja parasta kaikessa: Tällä kulmakaapilla on jossakin parinsa: Saman tekijän, samaan aikaan saman perheen toiselle tyttärelle tehty kaappi. Sen kun vielä näkisi.

Salme Ahola, liikenneturvallisuuspalkinnon saaja

Sinikka Mikkilä

Sukuseuramme jäsenen Salme Aholan (o.s. Hannio) sydämenasia on kotipitäjän liikenneturvallisuus, josta hänet on palkittu Maaherran v.2003 liikenneturvallisuuspalkinnolla.

Salme asuu nykyisin perheineen kotitalallaan Vihannin kunnan Alpuan kylässä. Hän kuuluu Liisan sukuhaaraan. Salme on myös paluumuuttaja. Elämäntyönsä hän on tehnyt pankkialalla, pääsääntöisesti Raahessa. Työt lopuivat "pankkikriisin" aikoihin. Elämässä alkoi uusi ajanjakso.

Salme kulki työttömyyskursseilla ympäri läänin. Hän kertoi olevansa arka autoilija, niinpä julkiset kulkuvälineet tulivat tutuiksi. Monet haavainnot ja tarpeet syntyivät juuri näiltä matkoilta. Vuonna 2001 Salme valittiin Alpuan kyläyhdistyksen puheenjohtajaksi sekä kyläyhdistyksen edustajana Vihannissa vireille lähteneeseen liikennesuunnittelun liikenneturvallisuuskasvatuksen työryhmään. Näin kaikki sai alkunsa.

Työsarka käsitti eri tahojen kanssa mm. palavereista tiedottamista kyläyhdistyksille ja sieltä puolestaan kommenttien ja toivomusten vastaanottamista sekä kyläyhdistysten ja koulujen liikennekasvatustyöryhmien ohjausta.

26.9.2001 Ilveskorven kyläyhdistys oli kutsunut poliisit koululle pitämään liikennevalistusta. Saman tien järjestettiin tilaisuus myös Alpuan, jossa jaettiin Pohjanmaan Taksi Oy:n ja Vihannin Osuuspankin lahjoittamat heijastimet kaikille koululaisille. Opettajat olivat kehilleet taitoradan oppilaille polkupyörän hallinnan parantamiseksi. Paikallislehti Pyhäjokiseutu uutisoi tapahtumasta.

Marraskuussa 2001 Salme aloitti työt "Jätteiden hyötykäyttö" -projektissa. Hän matkusti päivittäin bussilla kirkonkylälle lukiolaisten ja yläasteikäisten nuorten kanssa. Kauhuissaan hän pani merkille, että tien poskessa pimeässä, pölyvässä lumessa seisoivat nuoret ilman heijastimia "henkensä kaupalla". Bussikuski vahvisti saman

tilanteen toistuvan koko pitäjän alueella. Valistus liikenneturvallisuudesta oli tarpeen.

Jäteneuvonnan tiimoilta Salme kulki eri kylillä järjestetyissä tilaisuuksissa sekä päiväkodeissa. Silloin oli oiva tilaisuus puhua myös liikenneturvallisuudesta. Lempi-nimikin annettiin, Salmesta tuli "Roska-Peikko", jonka "virkapuku" oli varustettu heijastimilla joka kantilta. Vihannissa järjestetään keväisin Vihannin markkinat, Salmen pöydässä puhutaan liikenne- ja jäteasiaa sekä jaetaan oheistuotteita yhteistyössä kunnan kanssa.

Syksyllä 2002 Salme oli myös koulunkäyntiavustajana kirkonkylän ala-asteella. Opettajain huone oli otollinen paikka tuoda esiin hänen näkemiänsä ongelmia ja vaaratilanteita liikenteessä.

Marraskuussa oppilaiden järjestämässä messutapahtumassa oli autokoulun henkilökuntaa kertomassa liikenneasioita.

Vuonna 2003 tuli voimaan laki, joka määräsi käyttämään heijastimia. Syksy olikin vilkasta aikaa Vihannissa liikennekasvatuksen

saralla. Lokakuussa oli jopa liikenneturvallisuusviikko. Tilaisuuksia oli järjestetty joka kylälle, myös erikokoisille suunnattuja. Liikenneturvallisuussuunnitelma oli nähtävänä tilaisuuksissa. Luennoitsijoina oli poliisia, Liikenneturvan edustajaa, linja-auton kuljettajaa, opettajaa ym. Kouluilla ja kirjastossa pyörivät videot liikenneasioista. Liikenneturvallisuusviikon järjestelyissä olivat mukana Vihannin Lions Club, Tekekeskus, Liikenneturva, Vihannin Osuuspankki, kunta, kyläyhdistykset, koulut ja monet yksityiset henkilöt.

Salme kertoi, että yhä useammalla nuorella on jo heijastin heilumassa. Linja-auton kuljettajille on jaettu heijastimia, joita voi antaa niille nuorille, joilta se uupuu. Salmen työ oli huomattu ja niinpä hän sai kutsun tulla 19.5.2004 Oulun lääninhallituksen juhlahuoneistoon vastaanottamaan Maaherran v. 2003 liikenneturvallisuuspalkintoa. Perustelut olivat seuraavanlaiset:

"Salme Ahola kuuluu Vihannin liikenneturvallisuustyöryhmään ja on tehnyt yksityisenä henkilönä pyyteettömästi liikenneturvallisuustyötä Vihannin kunnassa viime vuosien aikana. Hän on Alpuan kyläyhdistyksen puheenjohtajana ollut mukana Vihannin liikenneturvallisuussuunnitelman laatimistyössä ja sen markkinoinnissa kuntalaisille. Lisäksi hän on ollut ideoimassa ja toteuttamassa lukuisia liikenneturvallisuuteen liittyviä tapahtumia ja on kehittänyt yhteistyötä viranomaisien sekä kuntalaisten välillä liikenneturvallisuusasioissa."

Keskusteltuani Salmen kanssa, hän kertoi työn jatkuvan, mottona on: "Ei ehkä yksin, mutta kumppanuus kylien ja julkisen vallan päättäjien ja virkamiesten kesken antaa mahdollisuuden vaikka mihin." □

Muistelmiani Oulaisten Yhteiskouluajoiltani

Sinikka Mikkilä

Tänä syksynä on tullut kulu-neeksi viisikymmentä vuotta siitä, kun aloitin opiskelut Oulaisten yhteiskoulun ensimmäisellä luokalla. Niinpä päätin tehdä matkan muistoihin ja kuvailla koulunkäyntiä puolivuosisataa sitten.

Keväällä kotikyläni pitkäaikainen opettaja Pyöriäsaari kutsui minut luokseen, keskustelemaan ajatuksesta, että pyrkisin oppikouluun. Hän oli jo aikaisemmin puhunut asiasta isälleni. Kun kypsyttelimme asiaa, päätin kokeilla onnistumistani.

Pääsykokeet olivat kaksipäiväiset, kolmantena päivänä menimme kuulemaan tuloksia. Koulun käytävillä tungeksi satoja pyrkijöitä, minua oli käyttämässä Sirkka-sisareni. Ensimmäiselle luokalle otettiin runsaat kuusikymmentä oppilasta, jotka jaettiin syksyllä kahteen luokkaan. Kyllä jännitti, kun kuuli, että oma nimi sanottiin hyväksytyissä. Se tiesi suurta muutosta, sillä ikää oli vasta kymmenen vuotta.

Kesällä haettiin asunto syksyä varten, hyvän koulukodin sainkin Kivelöiden luota jokirannasta. Siellä asui neljä koululaista, kaksi aina samassa huoneessa. Itse sain huonetoverin Pudasjärveltä. Kun koulu alkoi syksyllä, oli muutto edessä Oulaisiin aina viikoksi. Koulua oli myös lauantaina. Kouluruokailua ei silloin tunnettu, kouluissa oli lukukausimaksut, oppikirjat ja muut tarvittavat välineet kustannettiin itse. Alussa kaikki luokkatoverit olivat outoja ja opettajia oli paljon.

Silloin oli rehtorina pastori Jouko Karanko. Hän piti aamuisin hartauden kerrosten välisellä tasan-teella, oppilaat

seisoivat luokkiensa edessä käytävillä. Rouva Karanko opetti meille äidinkieltä. Heidän lähdettyä Oulaista pois, toisena vuotena tuli rehtoriksi Irja Penttilä toimien pitkään koulun rehtorina. Hänen tyylikkäitä jakkupukujaan ja korkokenkiään ihasteltiin, käytös oli täsmällistä ja arvokasta. Kevätjuhlat muistan hyvin mieleenpainuvina. Rehtori Irja Penttilä piti aina liikuttavan puheen uusille ylioppilaille.

Mieleeni on jäänyt eräitä pitkäaikaisia opettajiani, kuten saksan kielen opettaja Saara Penttilä myöh. rouva Wuite. Hänen pätevyys ja määrätietoisuus takasi meille oppilaille vankan pohjan saksan kielestä. Kotitalousopettaja Eeva Penttilä nyk. Häivä opetti meitä valmistamaan hyviä aterioita, taitoa on tarvittu elämän varrella. Matemaattisten aineiden opettaja Helmi Puutula koitti saada ymmärtämään geometrian koukeroita. Käsityötaito tuli tutuksi Kerttu Peuran opastamana. Musiikin saloihin johdatteli Auvo Pietilä ja Kerttu Kuusi notkisti jäsenemme. Viidenellä luokalla vaativaa äidinkieltä opetti Kerttu Niemi. Välitunneilla oppilaat olivat ulkona. Koulun vahtimestari Aaron Hakala, lempinimeltään "Vahti-Mikko", piti kuria ja järjestystä.

Eräs päivä on jäänyt lähtemättömästi mieleeni neljänneltä luokalta, ja kun aikaa on kulunut näin kauan, voi päivän tapahtumia huvittuneena muistella. Meillä oli aamulla heti kahden tunnin geometrian "jomman", kokeet. Tunnetusti rouva Puutula piti suhteellisen vaikeita kokeita, yleensä neljä tehtävää, arvosteluasteikko oli nollasta kymmeneen. Kaikki olimme panostaneet kokeisiin ja jättäneet muut läksyt huonolle luvulle tai jopa lukematta. Iltapäivällä oli saksan tunti, opettaja oli antanut runon ulkoa opeteltavaksi. Opettaja Saara Wuite kysyi jotain ja kun käsiä nousi vain muutama, hän kehotti ottamaan paperit esille ja kirjoittamaan runon paperille. Jos ei ollut kirjaan katsonutkaan, niin aika vaikea oli kirjoittaa paperille mitään. Näin oli asia omalla kohdallani, enkä ollut ainoa. Kun opettaja sitten palautti pistot, ei juurikaan ollut muita kuin ala-arvoisia numeroita. Hän kertoi illalla järkyttyneensä, kun tarkasti paperit. Opettaja sanoi joutuneensa turvautumaan apteekkari ystävänsä, hakemaan rohtoja, kun niin otti "pumpusta". Lisäksi hän ihmetteli, kuinka eräät niin huolellisena pitämänsä oppilaat valmistautuvat tällä tavalla hänen tunneilleen. Itsekin tunsin piston sydä-

messä katsellessani saamaani numeroa, kun todistuksessa oli yleensä saksan kielestä kiitettävä arvosana. Minun piti lähteä hakemaan isän nimikirjoitus koepaperiin, se tiesi ylimääräistä käyntiä viikolla kotonani Lumimetsässä. Tietenkin selitys vaadittiin, mistä moinen numero johtui. Kohtuullinen numero geometrian kokeista kuitenkin kompensoi tilannetta. Täpahtumasta ainakin minulle oli hyvä opetus: vaikka olisi koe, mukaakaan aineita ei saanut laiminlyödä.

Oppilaat eivät saaneet iltaisin olla kylän raitilla, opettajat saattoivat tehdä tarkistuskäyntejä baareissa. Taskurahaa ei ollut juuri käyttää, mutta jos sattui olemaan 8 penniä, sai osuuskaupasta ostettua korvaustin, ja jos löytyi 12 penniä, pääsi munkkipossun makuun. Nä-

mä olivat "huveja" sen ajan koulu-
laisille. Matkustajakoti Kulmassa
käytiin syömässä, jos "rahkeet"
riittivät.

Oulaisten yhteiskoulu oli hyvässä
maineessa oleva koulu. Siellä oli
oppilaita ympäri Oulun läänin ja
jopa Lapin läänin puolelta. Koulus-
sa oli yli kuusisataa oppilasta.
Opettajat olivat päteviä ja vaikka
silloin ei aina ymmärtänyt heidän
vaativuuttaan, opetuksen tasosta
on ollut kiitollinen elämän varrella.

Oulaisten katukuva on muuttunut
paljon siitä ajasta. Muistini mukaan
pääkadulla oli mm. Osuuskauppa,
Enkovaaran kirjakauppa, Kelloliike
ja Vaatetusliike, Penttilä, Kantex,
KOP, Huotari, Hurnastin Paperi-
kauppa, Elokuvateatteri Kino, E-
myymälä, Villa ja Kehräämö, Ap-
teekki, Asutupa ja kauempana Ok-

salan kauppa, tässä muutamia
mainitakseni.

Luokallani oli 1990- luvun alussa
luokkakokous Kalajoella. Kyllä oli
tosi kiva tavata luokkatovereita,
kun oli erottu teini-iässä ja tavattiin
lähes viisikymppisinä. Useat näyttä-
vät kovin nuorekkailta, jotain entis-
tä kyllä löytyi jokaisesta, muistoja
"verestettiin" ja nauru maistui. Illok-
semme luokkakokoukseen osallis-
tuivat myös opettajat Eeva-Liisa ja
Jarl Nyfors. Eeva-Liisa toimi vii-
dennellä luokalla luokanvalvo-
janamme.

Jos tämä kirjoitukseni tavoittaa
keskikouluikäisiä luokkatovereita-
ni, mahdollisesti jonkun opettajan-
kin, välitän kiitokset mukavista kou-
luvuosista 1955-1960 Oulaisten
yhteiskoulussa. □

In memoriam Kauno Lumiahho

Kauno Lumiahho, Lumimetsän Yypän veljessarjan vanhin saatettiin 15.10.2005 Vihannin kirkkomaan kiviaidan sisäpuolelle 77 vuoden, yhden kuukauden ja kahdeksan päivän ikäisenä. Puolison, isän ja papan, osuuskauppiamiehen, nuorisoeuralaisen ja urheilun ystävän päivät tulivat luetuiksi. Nimi on jäljellä kymmenissä työ- ja luottamustoimien aikaisissa asiapapereissa ja hyvän yhteistyökumppanin muisto elää niitten ympärillä vuosikymmenten ajoilta.

Kauno Lumiahon osuuskauppaura alkoi Vihannin Osuuskaupan harjoittelijana alle 18-vuotiaana ja päättyi 34 vuotta myöhemmin Alavieskan Osuuskaupan liikkeenjohtajan vakanssiin. Siihen väliin mahtui paljon.

Jo 18-vuotiaana hän oli kotikylänsä osuuskaupan myymälänhoitaja, kävi kauppa-
koulun 1949-50 ja aloitti Utajärven osuuskaupan palveluksessa 1.1.1954. Peller-
von kirjeopiston kautta suoritettu varastonhoitajan kurssi avasi tien Utajärveltä puo-
lentoista vuoden jälkeen Limingan osuuskaupan keskusvarastonhoitajaksi ja vuon-
na 1961 rauta-maatalousosastonhoitajaksi.

Kauno Lumiahho lähti Limingan lakeuksilta jylhiin Lapin maisemiin Inarin Osuus-
kaupan palvelukseen ja ammatiksi merkittiin vuonna 1963 myyntineuvoja-tarkas-
taja.

Paluu Lapin kairasta kohti kotikuntaa alkoi huhtikuussa 1966, kun Kuivaniemestä tuli seitsemäksi vuodeksi Kauno ja Irja Lumiahon 4-henkisen perheen kotipaikka. Tuosta ajasta jäi perheelle pysyväksi kiintopisteeksi ikioma vapaa-ajan paikka Perämeren rannikolla.

Kauno Lumiahho aloitti Kuivaniemen osuuskaupalla myymäläntarkastajana ja eteni toimitusjohtajan vakanssille, josta siirtyi vuonna 1973 Osuuskauppa Pohjanseudun aluejohtajaksi. Jo seuraavana vuonna oli vuorossa Alavieskan Osuuskaupan liikkeenjohtajuus, jonka lisäksi hän sivutyönään hoiti Alavieskan Saha ja Mylly Oy:n toimitusjohtajan tehtävät vuosina 1975-1980.

Ympyrä umpeutui, kun Kauno ja Irja Lumiahho asettuivat vuonna 1980 asumaan synnyinkuntansa Vihannin kirkonkylään. Vihannin Vakuutusyhdistys oli pystyvän miehen viimeinen työmaa ennen lopullista sairaseläkkeelle jäämistä 59-vuotiaana.

Luottamustehtävät sekä kunnallisissa että yhdistys- ja yrityssektoreilla kulkivat työn rinnalla kaikilla asuinpaikka-
kunnilla, runsaimmin niitä oli Kuivaniemellä. Ansioistaan hänet on huomioitu SVUL:n pronssi ja hopea ansiomer-
kein ja mitalein, Suomen Valkoisen Ruusun ansioristin hän sai vuoden 1980 itsenäisyyspäivän jaossa.

Kauno Lumiahho oli esimerkki ihmisestä, joka ei antanut fyysisen heikkouden vallata ajatuksen lentoa eikä py-
säyttää toimintaa. Kotiseutu- ja perinneasioista kiinnostuneena hän seurasi vielä viimeisten elinvuikkojensa aikana
innolla kyläkirjan tekoa ja odotti sen valmistumista. Kyläkirja julkaistiin ennen kuin Kaunon lähtökellot soivat. Itse
hän ei enää jaksanut lukea, mutta oli kiitollinen kuuntelija.

Pikkuserkkunsa muistoa kunnioittaen Taimi Laitala □

Kuntoilu keräilynä ja harrastuksena

Pekka Verkasalo

Harrastukset tarttuvat ihmiseen ja pysyvät mukana parhaimmillaan kymmeniä vuosia, jopa koko ihmisiän. Yleisimpiä harrastuksia sukupolvesta toiseen ovat varmaankin monenlaiset käsien taidot. Jaloilla harrastaminen ei taida olla ihan yhtä yleistä, vaikka on viime vuosina tullut yhä suosittumaksi. Kun jo kouluaikana nautin ulkoilusta, niin ei ole ollut vaikeaa säilyä ulkoilmaihmisenä myöhemminkään. Koulussa hiihtäminen oli kivaa, ja on vieläkin, jos talvi sen sallii. Myös nuoruuden luonto- ja linturetket Hyvinkään ympäristössä vahvistivat niitä luonteenpiirteitä, jotka johtivat myöhemmin pysyvään kuntoiluun.

Aktiiviseksi liikkuiseksi ja erilaisiksi ruumiillisiksi ponnistuksiksi kouluajan harrastukset kehittyvät vähitellen. Suunnistuksesta se taisi

alkaa ja muuttui sitten vähitellen hikiseksi kuntoiluksi. Ensimmäisillä suunnistusreissuilla ihmettelin, miten muut pystyivät löytämään rastit niin nopeasti – hehän juoksivat metsässä. Niinpä minäkin opettelin juoksemaan metsässä ja teilläkin. Sillä reissulla olen vieläkin menossa, juosten.

Juokseminenhan pystyy kunnolla nauttimaan vasta sitten kun on saanut kehitettyä itselleen kohtuullisen peruskunnon. Kun oppi juoksemaan, tuli kesän ohjelmaan suunnistuksen lisäksi myös erilaiset ja erimittaiset hölkkätapahtumat ja kilpailutkin. Siinä koukussa olen siis vieläkin, yli kolmenkymmenen vuoden jälkeen.

Reilut viisi vuotta juosten, hiihtäen ja suunnistamisen ja huomasin, että jotkut juoksevat maratonejakin (42,2 km), ja Helsingissä 1982 minäkin olin valmis sitä kokeilemaan. Siitä ei kovin paljoa ole mieleen jäänyt, mutta kipinä se sytytti, ja se roihu palaa vielä. Vuonna 2004 Chicagossa juoksemani maraton oli elämäni kuudeskymmenes.

Kun ensimmäinen maraton oli juostu, ja pitkiä laturetkiäkin oli tullut tehtyä, ei minua tarvinnut paljoa houkutella uusiin haasteisiin. Työpaikalla oli muutama "pitkien matkojen kuntoilija" ja he kyselivät mukaan Kalevan Kierrokseen, joka

muodostuu kuudesta pitkästä kuntosuorituksesta: Luistelu (30km), Hiihto (n. 75km), maratonjuoksu, pyöräily (n. 120 km), soutu (65km Sulkavalla) sekä suunnistus (n. 25km). Minun Kalevan Kiertäminen alkoi 1983 ja kesti kuusi vuotta. Alussa ei oikein uskonut, että näilläkin hartioilla pystyy kaverin kanssa soutamaan, muut lajithan olivat ennestään tuttuja.

Juokseminen ja maratonit olivat kuitenkin jatkuvasti ohjelmassa, ja pari- kolme maratonia vuodessa piti peruskunnon hyvänä. Syksyllä 1987 Berliinistä alkoi ulkomaisten maratonien kiertäminen. Tukholman maraton on suomalaisten suosiossa, mutta muutkin Euroopan pääkaupungit tarjoavat mielenkiintoisia ja hikisiä maratonreittejä hyväkuntoisille turisteille. Kun maratonin jälkeisenä aamuna kiipesi portaita pitkin Eiffel-torniin Pariisissa, tiesi tehneensä jotain jaloillansa. Mieleen on myös jäänyt maraton Kaliforniassa liki 100 metriä korkeiden punapuiden seassa. Ehkä erikoisimmat maratonit tähän mennessä on tullut juostua "opaskoirana" Japanissa. Tämä opaskoiran tehtävä alkoi Tuusulasta näkövammaisten hölkkätapahtumasta, jossa ensimmäisen kerran opastin juoksussa sokeaa naista.

Kolmenkymmenen vuoden harrastuksesta on tietysti jäänyt mukaan myös kaikenlaista. Hölkkiiin, hiihtoihin ja Kalevan Kierrokseenkin osallistumisesta on saanut muistoksi hyvin usein mitalin ja nykyisin myös t-paidan tai jotain muuta pientä. Ihmiselle niin tyypillinen keräilyharrastus oli helppo aloittaa noista kuntoilutapahtumien muistotavaroista. Osallistumismitaleja on eri tapahtumiin monista eri materiaaleista: Metalliset mitalit ovat yleisimpiä,

mutta raaka-aineina on myös lasi, puu, kipsi. Joistain tapahtumista voi kerätä sarjan paikkakunnan nähtävyyksistä tai kuuluisuuksista. Tuusula on sarjojen teossa otollista seutua. Tuusulan Rantatien taiteilijat on ikuistettu monen kertaan monen värisiin mitaleihin.

Osallistumismitalien lisäksi on kuntoilutapahtumista kerääntynyt kaapillinen t-paitoja. Paidan rintaan on yleensä painettu tapahtuman tunnus ja tukijoiden liike-merkit. Joskus paidassa lukee myös jotain muuta aiheeseen liittyvää.

Mitalit, t-paidat ja matkustaminen ovat yksi seuraus hikisestä liikkumisesta. Mutta kaikkea tuota enemmän liikkumisessa viehättävät monet muut asiat. Todella nautittavaa on päästä hiljaiseen lumisateeseen tekemään ensimmäiset jäljet tuoreelle lumelle

aamun hämärässä. Silloin ei edes tossu läpsy tien pintaan. Oma nautintonsa on myös hiihdellä hyvin tehdyillä laduilla auringon noustessa punaruskeiden mäntyjen välistä.

TAI Tuusulan Kesäyön marssilla hämärän laskeutuessa kuunnella satakielten laulua järven rantapensaista.

TAI hölkätä auringon nousun aikaan, kun juoksijan pitkä varjo näkyy viljapellossa, jossa kasteen heijastukset piirtävät sädekehän pään varjon ympärille.

TAI kuunnella kevään muuttolintuja ja muistella nuoruuden linturetkiä.

TAI tungeksia 40000 muun juoksijan kanssa parin miljoonan katselijan reunustamalla kaupunkimaratonilla.

ja juoksu jatkuu...

tähdet sulkevat silmänsä
vetävät pilvipeiton päänsä yli
nukkuvat syvää unta aamuun

aamutähti vilkuttaa silmää
minulle ja auringolle

sanat eivät siirrä vuoria
eivät estä aaltoja
hyökymästä rantaan
sanat eivät muuta historiaa

sanat ovat siltoja
ihmisten välillä

sanat voivat
olla valona pimeydessä
toivo murheen keskellä
ojennettu käsi
avattu syli

sanat voivat
muuttaa tulevaisuuden

et ole polte minun veressäni
et kuohuva pyörre virrassani
et minuun rantautuva aalto
olisitko ilon lähde
saari minun valtameressäni
tunturi minun nousta
ja lähelle nähdä

Marjatta Verkasalo

Suvun tunnukset

Isännänviiri on kooltaan 50 X 400 cm ja on sopiva 8 - 9 metriseen lipputankoon. Materiaaliltaan viiri on kudottua lippukangasta, 100% polyesteriä ja tiheydeltään 155g/neliö. Käyttöoikeus viiriin on sukuun kuuluvalla.
Hinta: 53,00 euroa

Pöytästandaari

on valmistettu polyesterilippusatiinista ja siihen kuuluu kirkas metallitanko sekä marmorijalusta.

Hinta: 28,00 euroa

Sekä viiriin että standaarin on suunnitellut graafikko Kaisu Klemetti.

Sukukorut ovat malliltaan samat kuin kuusikymmentäluvulla tehdyt korut. Miesten solmioneulan ja kalvosinnappien taustat ja koneistot ovat kuitenkin uudet ja nykyaikaan paremmin sopivat. Korut on käsityönä valmistanut kultaseppä Timo Turunen, Aikamuoto Watch & Design

Naisten koru 35,00 €
Kalvosinnapit 30,00 €
Solmioneula 30,00 €

Sukukirja

Verkasalot, Vihantilainen talonpoikaissuku

Kustantaja: Verkasalon Sukuseura ry

Julkaistu vuonna 2000, sidottu, 562 sivua

Koko 17,5 * 25,5 cm

Hinta: 50,00 euroa, kaksi kirjaa saa 90 eurolla (lisäkirjat 40 €)

Kirjaa on myytävänä Ilkka Verkasalolla, Pekka Verkasalolla ja Eija Hanhinevalla, joiden osoitteet ja puhelinnumerot löytyvät tästä lehdestä.

Tuotteiden tilaukset tehdään sukuseuran sihteerille:

Marjatta Verkasalo

kirjeellä puhelimella
Verkasalontie 11 (08) 284 888
86360 Ilveskorpi

Tuotteet lähetetään postissa ja mukana tulee tilisiirto-lomake tai lasku. Hintoihin lisätään postituskuluja. Maksuehtona on 14 päivää netto (ts. toivotaan maksua mahdollisimman pian seuran helpottamiseksi). Tuotteiden muunlaisesta toimittamisesta (esimerkiksi nouto) voi sopia tilaamisen yhteydessä.